

10 באוגוסט 2014

"מלחמת האבידות": גם במהלך מבצע "עופרת יצוקה" נקטה חמאס במדיניות של הסתרת פגיעות צה"ל בפעיליה. נתונים אמיתיים על היקף האבידות פורסמו רק כשנתיים לאחר המבצע, לאחר, שהמידע הכוזב לפיו ביצעה ישראל הרג המוני של אזרחים ברצועה חלחל לדעת הקהל העולמית ולדו"ח גולדסטון¹

פתחי חמאד, שר הפנים בממשל חמאס, אשר חשף את מספר ההרוגים האמיתי של חמאס ושאר ארגוני הטרור, כשנתיים לאחר מבצע "עופרת יצוקה" (פלסטין, 1 בנובמבר 2010, תמונת ארכיון)

כללי

1. במהלך מבצע "עופרת יצוקה" אימצה חמאס מדיניות של הסתרת הפגיעות של צה"ל בפעיליה. מדיניות זו נועדה למנוע פגיעה במורל ובדימוי ה"ניצחון" ולאשש מסר הסברתי (כוזב), לפיו ישראל פוגעת בכוונה תחילה באזרחים. במסגרת מדיניות זו הועברה במהלך הלחימה לכלל הגולשים בפורום PALDF של חמאס (הפורום המרכזי של התנועה) הנחייה האומרת, כי בהתאם למדיניות ארגוני הטרור ברצועת עזה ("ההתנגדות הג'האדית") חל איסור לפרסם תמונות, שמות או פרטים על הרוגי "ההתנגדות" ופצועיה עד לסיום "התוקפנות" הישראלית ברצועה (הנחייה דומה הועברה ע"י משרד הפנים בליל ה-5 באוגוסט 2014). במסגרת מדיניות ההסתרה של חמאס עלו עדויות על קבורה לא רשמית (לעיתים חשאית) ומאולתרת של פעילים במהלך ימי מבצע "עופרת יצוקה".

2. מדיניות הסתרת המספר האמיתי של נפגעי הלחימה בקרב פעילי הטרור, לעומת פרסום מספרים מוגזמים אודות מספר ההרוגים בקרב האזרחים, נמשכה גם לאחר מבצע "עופרת יצוקה". מצג השווא של מספרי ההרוגים שירת היטב את המסר הכוזב לפיו ביצעה ישראל הרג המוני של אזרחים ברצועה במהלך מבצע "עופרת יצוקה" ("השוואה" של רצועת עזה, כפי שטענה התעמולה

¹ בהמשך ללקט מידע מה-7 באוגוסט 2014: "מלחמת האבידות: משרד הפנים ברצועה, הנשלט ע"י חמאס, פרסם אזהרה, שלא למסור פרטים על זהותם של פעילי טרור, שנהרגו במבצע "צוק איתן".

הפרו-חמאסית). המספר הנמוך של פעילים, שנהרגו סייע גם להפחתת או הסתרת עוצמת הפגיעה בזרוע הצבאית של חמאס והשתלב היטב ב"מיתוס הניצחון", שחמאס שקדה לבנות מאז תום הלחימה.

3. דומה, כי מדיניות זאת מיצתה עצמה בראיית חמאס כשנתיים לאחר המלחמה (בעיקר לאחר פרסום דו"ח גולדסטון, שנתפס ע"י חמאס כהישג משמעותי). זאת ועוד, השיקולים שעמדו ביסוד מדיניות זאת השתנו, שכן, נוצר לחמאס צורך הסברתי להדגיש, כי כוחותיה הם אלו שמלאו תפקיד מרכזי במבצע "עופרת יצוקה" והם אלו שנשאו בנטל הקורבנות. בנסיבות אלו, חשף שר הפנים פתחי חמאד לראשונה ב-1 בנובמבר 2010 את מספר ההרוגים האמיתי של חמאס (ראיון פתחי חמאד לעיתון אלחיאית היוצא לאור בלונדון, אשר פורסם גם ביומון פלסטין, ביטאון חמאס ברצועה).

4. פתחי חמאד הודה באותו ראיון, כי במהלך המבצע נהרגו 700 פעילי המערך הצבאי-בטחוני של חמאס. המספרים שמסר היו גבוהים באופן משמעותי מהנתונים המוטים, אשר שימשו בסיס לדו"ח גולדסטון ולדיווחי ארגוני זכויות האדם ברצועה. מנגד, המספרים הללו תאמו את ממצאי הבדיקה של מערכת הביטחון בישראל, אשר הצביעו על כך, שלפחות כ-60 אחוזים מכלל ההרוגים במבצע "עופרת יצוקה" היו פעילי המערך הצבאי-בטחוני של חמאס ושאר ארגוני הטרור.

5. לפרטים נוספים ראו לקט מידע מה-2 בנובמבר 2010, המובא בנספח, שכותרתו: "פתחי חמאד, שר הפנים בממשל חמאס, הודה בראיון עיתונאי, שבמהלך מבצע "עופרת יצוקה" נהרגו 700 פעילי המערך הצבאי-בטחוני של חמאס. מספרי ההרוגים שפרט (התואמים ממצאי בדיקה שנעשתה בישראל) גבוהים באופן משמעותי מנתונים מוטים, שפרסמו בעבר חמאס וארגוני זכויות אדם ברצועה, ואשר שימשו בסיס לדו"ח גולדסטון וכלי ניגוח נגד ישראל".

נספח

2 בנובמבר 2010

פתחי חמאד, שר הפנים בממשל חמאס, הודה בראיון עיתונאי, שבמהלך מבצע "עופרת יצוקה" נהרגו 700 פעילי המערך הצבאי-בטחוני של חמאס. מספרי ההרוגים שפרט (התואמים ממצאי בדיקה שנעשתה בישראל) גבוהים באופן משמעותי מנתונים מוטים, שפרסמו בעבר חמאס וארגוני זכויות אדם ברצועה, ואשר שימשו בסיס לדו"ח גולדסטון וכלי ניגוח נגד ישראל.

שר הפנים פתחי חמאד (פלסטין, 1 בנובמבר 2010, תמונת ארכיון)

מספר הרוגי חמאס במבצע "עופרת יצוקה" על פי דברי פתחי חמאד, שר הפנים בממשל חמאס

1. ב-1 בנובמבר 2010 העניק פתחי חמאד, שר הפנים של חמאס, ראיון לעיתון אלחיאת היוצא לאור בלונדון בו התייחס, בין השאר, למספר ההרוגים של חמאס במבצע "עופרת יצוקה". הראיון פורסם (1 בנובמבר) גם ביומון פלסטין, ביטאון חמאס ברצועה.

2. פתחי חמאד התייחס לטענות [של יריבי חמאס] לפיהן חמאס לא התייצבה אל מול הישראלים, במהלך מבצע "עופרת יצוקה", והעם בעזה הוא זה שניצח במלחמה ושילם את מחירה, בעוד שאבידותיה של ישראל היו מעטות².

3. בתגובה לטענות הללו השיב פתחי חמאד: "אומרים שהעם [הפלסטיני] הוא שניזוק מהמלחמה הזאת, אך האם חמאס אינה חלק מהעם הזה? הרי **ביום הראשון למלחמה פגעה ישראל במטה המשטרה ונפלו 250 חללים המשתייכים לחמאס ולפלגים השונים, בנוסף לכך נפלו חלל בין 200**

² יש בכך, להערכתנו, הד להתנצחות בין חמאס לארגוני טרור סוררים על מקומם ומקומה של חמאס במבצע "עופרת יצוקה". בראיון שנתן מחמוד אלזהאר, לכתב העיתון אלחיאת בקהיר (30 באוקטובר), הוא ציין כי משגרי רקטות מהרצועה הנם "מורדים בפלגים שלהם". הוא הוסיף כי חלק מהפלגים לא ירו ולו קליע אחד במהלך מבצע "עופרת יצוקה" ועתה הם מנסים לשווק עצמם באמצעות ירי רקטות מהרצועה בניגוד למדיניות המוסכמת.

ל-300 פעילים של גדודי [עז אלדין] אלקסאם; כמו כן נהרגו 150 אנשי ביטחון [קרי, כוחות ביטחון הפנים] והיתר מהעם [קרי, אזרחים]."

ועמא יתדרד מן אן "حماس" في حرب غزة الأخيرة لم تواجه الإسرائيليين وإنما الشعب في غزة هو الذي انتصر ودفع ثمن هذه الحرب، وأن خسائر (إسرائيل) كانت محدودة جداً، أجاب: "يقولون إن الشعب الذي تضرر من هذه الحرب، لكن ألسنا نحن حماس جزءاً من هذا الشعب؟ ثم انه في اليوم الأول للحرب، استهدفت إسرائيل مقار الشرطة وسقط 250 شهيداً وهؤلاء من حماس والفصائل المختلفة، بالإضافة إلى نحو 200 إلى 300 عنصر استشهدوا من كتائب القسام و150 عنصراً أمنياً والباقي من الشعب"، موضحاً أن "عدد القتلى الإسرائيليين بلغ 50، لكنهم اعترفوا فقط بـ 12 قتيلاً".

הקטע המקורי מהראיון בו מתייחס פתחי חמאד למספרי הרוגי חמאס במבצע "עופרת יצוקה" (פלסטין, 1 בנובמבר 2010)

השוואת הנתונים שחשף פתחי חמאד לנתונים שהוצגו ע"י ישראל וע"י דוברים של חמאס בעבר

4. על פי הראיון של פתחי חמאד נהרגו בסך הכל במבצע "עופרת יצוקה" 700 פעילים מהמערך הצבאי-ביטחוני של חמאס ושאר ארגוני הטרור. מרבית ההרוגים היו פעילי גדודי עז אלדין אלקסאם ומקצתם פעילי מנגנוני הביטחון, הנתפסים ע"י חמאס כחלק מהמערך הצבאי של התנועה. המספר הכולל של ההרוגים תואם את ממצאי הבדיקה של מערכת הביטחון הישראלית, עליהם הסתמך המענה לדו"ח גולדסטון, שנכתב ע"י מרכז המידע למודיעין ולטרור³.

5. על פי ממצאי הבדיקה של מערכת הביטחון בישראל, נהרגו במהלך מבצע "עופרת יצוקה" 1,166 אנשים. מקרב ההרוגים 609 היו פעילי טרור, שהשתייכו לזרוע הצבאית של חמאס ולמנגנוני הביטחון שלה. למספר זה יש להוסיף כ-100 פעילים שהיו מעורבים בלחימה מארגוני טרור אחרים, כך שהמספר הכולל של פעילי טרור מעורבי לחימה עומד על 709 (כ-60% מכלל ההרוגים). מתוך 709 הפעילים שנהרגו, 232 פעילים השתייכו למנגנוני ביטחון הפנים של חמאס. ההרוגים, שאינם מוגדרים בבדיקה כפעילי טרור מעורבי לחימה (457) הינם אזרחים בלתי מעורבים שנפגעו בשוגג (רובם), או כאלו שלא ניתן היה לקבוע את זהותם (מיעוטם).

6. מספרי ההרוגים בקרב המעורבים בלחימה שחשף פתחי חמאד בראיון לאלחיאית גבוהים יותר מאלו שפורסמו בעבר ע"י דוברים של חמאס, או ע"י NGOs פלסטינים, הפועלים ברצועת עזה. כך למשל:

א. אבו עבידה, דובר גדודי עז אלדין אלקסאם, טען בתום מבצע "עופרת יצוקה", כי 48 פעילים מגדודי עז אלדין אלקסאם נהרגו בקרבות ובמקביל מסר מספרים (מצוים מהאצבע) לגבי הרוגי צה"ל (80 הרוגים ו-980 פצועים). מספרים אלו נועדו להאדיר את מה שהוצג כ"ניצחון" חמאס (אתר האינטרנט של גדודי עז אלדין אלקסאם, 20 בינואר 2010). ח'אלד משעל, ראש הלשכה המדינית של חמאס, כחצי שנה מאוחר יותר, כבר "הודה", כי חמאס איבדה יותר מ-400 שהידיים מגדודי עז אלדין אלקסאם ומהמשטרה (אלקדס, 20 ביוני 2009).

³ ראו מסמך מה-14 במרץ 2010: "התנהלות חמאס ואופיו של איום הטרור מרצועת עזה. בדיקת תכני דו"ח גולדסטון לעומת הממצאים העובדתיים", כרך ב', נספח המנתח את מספרי ההרוגים במבצע "עופרת יצוקה". להלן: מענה לדו"ח גולדסטון.

ב. ארגוני זכויות האדם הפלסטינים הפועלים ברצועת עזה (PCHR, אלמזאן, תות'יק), שבנתונים שלהם עשה דו"ח גולדסטון שימוש לשם ניגוח ישראל (ראו בהמשך) טענו, כי רק אחד מכל חמישה הרוגים היה "לוחם". סה"כ מספרי ההרוגים במהלך מבצע "עופרת יצוקה", לטענת ארגוני זכויות האדם הללו נע בין 1,417 ל-1,444⁴, כך שמספר ה"לוחמים", לשיטתם, הינו בסביבות ה-285. מספר זה נמוך באופן משמעותי מהנתונים שמסר פתחי חמאד.

מדוע חמאס מודה עתה במספר האמיתי של הפעילים שנהרגו?

7. במהלך מבצע "עופרת יצוקה" אימצה חמאס מדיניות של הסתרת הפגיעות של צה"ל בפעיליה. מדיניות זו נועדה למנוע פגיעה במורל של פעילי הטרור והתושבים ולאשש מסר הסברתי (כזב), לפיו ישראל מכוונת את פעולותיה הצבאיות נגד תושבי רצועת עזה, ופוגעת בכוונה תחילה באזרחים. במסגרת מדיניות זו הועברה במהלך הלחימה לכלל הגולשים בפורום PALDF של חמאס (הפורום המרכזי של התנועה) הנחייה האומרת כי בהתאם למדיניות ארגוני הטרור ברצועת עזה ("ההתנגדות הג'האדית") חל איסור לפרסם תמונות, שמות או פרטים על הרוגי "ההתנגדות" ופצועיה עד לסיום "התוקפנות" הישראלית ברצועה. במסגרת מדיניות ההסתרה של חמאס עלו עדויות על קבורה לא רשמית (לעיתים חשאית) ומאולתרת של פעילים במהלך ימי הלחימה.

8. מדיניות הסתרת המספר האמיתי של נפגעי הלחימה בקרב פעילי הטרור, לעומת פרסום מספרים מוגזמים אודות מספר ההרוגים בקרב האזרחים, נמשכה גם לאחר מבצע "עופרת יצוקה". מצג השווא של מספרי ההרוגים שירת היטב את המסר הכוזב לפיו ביצעה ישראל הרג המוני של אזרחים ברצועה במהלך מבצע "עופרת יצוקה" ("השוואה" של רצועת עזה, כפי שטענה התעמולה הפרו-חמאסית). המספר הנמוך של הפעילים שנהרגו סייע גם להפחתת או הסתרת עוצמת הפגיעה בזרוע הצבאית של חמאס והשתלב היטב ב"מיתוס הניצחון", שחמאס שקדה לבנות מאז תום הלחימה.

9. דומה, כי מדיניות זאת, בראיית חמאס, מיצתה עצמה לאחר פרסום דו"ח גולדסטון, שנתפס ע"י חמאס כהישג משמעותי. השיקולים שעמדו ביסוד מדיניות זאת השתנו, שכן, נוצר עתה לחמאס צורך הסברתי להמחיש כי כוחותיה הם אלו שמלאו תפקיד מרכזי בלחימה במבצע "עופרת יצוקה" והם אלו שנשאו בנטל הקורבנות (תוך הדיפת טענת מתנגדיה כי "העם בעזה" ולא חמאס הוא זה שנשא בעול הלחימה). בנסיבות אלו, חשף פתחי חמאד שר הפנים לראשונה את מספר ההרוגים האמיתי של חמאס, שכאמור תואם ממצאי בדיקה שנעשתה במערכת הביטחון הישראלית.

הפיכת נתונים מוטים של חמאס ו-NGOs פלסטינים ברצועת עזה לכלי ניגוח נגד ישראל בדו"ח גולדסטון

10. המעטת מספר פעילי חמאס ושאר ארגוני הטרור שנהרגו במבצע "עופרת יצוקה" וההגזמה הרבה במספרי ההרוגים האזרחיים, שרתו היטב את חמאס ותומכיה בהתנהלותם מול גולדסטון והצוות שלו. תשתית הנתונים המוטים של חמאס זלגה לדו"ח גולדסטון ישירות ובאמצעות ארגוני

⁴ מענה לדו"ח גולדסטון, עמ' 388.

זכויות האדם הפועלים ברצועת עזה. גם בנושא זה בחר דו"ח גולדסטון לנקוט עמדה נגד ישראל ולטובת הצד הפלסטיני.

11. דו"ח גולדסטון מציין, כי לפי הסטטיסטיקה של ה-NGOs הפלסטינים רק אחד מכל חמישה הרוגים היה "לוחם" (קרי, פעיל טרור). הדבר, על פי הדו"ח, מעלה "חששות כבדים מאוד" לגבי אופי פעולותיה הצבאיות של ישראל ברצועה (עמוד 17 סעיף 30 בדו"ח; עמודים 91-92 סעיפים 361-362)⁵. המסקנה (על בסיס הנתונים המוטעים) כי במבצע "עופרת יצוקה" היה מספר האזרחים ההרוגים גדול יחסית שימשה איפא בידי דו"ח גולדסטון כמכשיר נוסף לניגוח ישראל. "החששות הכבדים" שהעלה הדו"ח נועדו לתמוך בטיעון המרכזי, העובר כחוט השני בדו"ח, לפיו מבצע "עופרת יצוקה" לא היה לגיטימי, משום שאזרחי רצועת עזה ולא ארגוני הטרור הם אלו, אשר היוו את מטרתו העיקרית של המבצע.

12. ממצאי הבדיקה של מערכת הביטחון הישראלית הצביעו על כך, שלפחות כ-60 אחוזים מכלל ההרוגים במבצע "עופרת יצוקה" היו פעילי המערך הצבאי והביטחוני של חמאס, ושאר ארגוני הטרור. היחס בין פעילי טרור לבין האזרחים בזירה העזתית צפופת האוכלוסין, מאשש במידה רבה את טענת ישראל (שנדחתה ע"י דו"ח גולדסטון) ביחס למאמץ השיטתי שעשה צה"ל לצמצום הפגיעה באזרחים פלסטינים, שבקרב מקומות מגוריהם ניהלה חמאס את הלחימה (הדבר בולט עוד יותר בהשוואת נתוני הזירה העזתית לזירות לחימה אחרות של צבאות אחרים, בהן שעור האזרחים שנפגעו היה גבוה הרבה יותר).

פתחי חמאד מודה כי פעילי חמאס וארגוני טרור אחרים שהו במטה המשטרה

13. פתחי חמאד הודה בראיון כי ביום הראשון למלחמה פגעה ישראל במטה המשטרה וכי כתוצאה מכך נפלו 250 חללים המשתייכים לחמאס ולארגונים אחרים. דבריו אלו תואמים את המידע שבידי ישראל, לפיו פעילי המסגרת הצבאית של חמאס שולבו במשטרה ובקרב שאר מנגנוני ביטחון הפנים של ממשל חמאס, לפני מבצע "עופרת יצוקה" ובמהלכו.

14. על פי מידע מודיעיני איכותי, שנכלל במענה לדו"ח גולדסטון, אין בראיית חמאס הבחנה בין פעילי המסגרת הצבאית והביטחונית והספירה של ההרוגים מאחדת בין פעילי הזרוע הצבאית והרוגי המשטרה כוחות ביטחון הפנים, ללא אבחנה ביניהם⁶. הראיון של פתחי חמאד מוכיח, כי במטה המשטרה שהו פעילי טרור המשתייכים לחמאס ולארגונים נוספים ומאשש את העמדה הישראלית.

15. דברי פתחי חמאד מערערים את המסקנה של דו"ח גולדסטון לפיה משטרת החמאס היא גוף אזרחי לכל דבר, שמטרתו לאכוף את החוק והסדר ולהגן על "חזית הפנים". כפועל יוצא ממסקנה שגויה זאת תוקף דו"ח גולדסטון את ישראל על שתקפה מתקני משטרה וטוען כי אין לראות ב-248 השוטרים שנהרגו במבצע "עופרת יצוקה" לוחמים אלא אזרחים לכל דבר. הדו"ח טוען כי גם שאר

⁵ ראו מענה לדו"ח גולדסטון, עמ' 389.
⁶ מענה לדו"ח גולדסטון, עמ' 394, 391.

מנגנוני ביטחון הפנים הינם בעלי אופי אזרחי, למעט מנגנון הביטחון הלאומי שפעיליו הינם לוחמים (combatants), משום שהוטלו עליו משימות צבאיות קונקרטיות. בכך מאמץ הדו"ח את העמדה (המגמתית והכוזבת) של "רשויות עזה" (קרי, ממשל חמאס) שטענו, כי המדובר במנגנונים בעלי אופי אזרחי.